

Výchova ke zdraví aneb postřehy z praxe na primární škole v Nizozemsku

V rámci studijních pobytů pod záštitou Erasmus Socrates se mi podařilo strávit jarní semestr 2006 v Utrechtu (Nizozemsko). Náplň studijního programu byl srovnatelný s naším studiem Učitelství pro 1. stupeň ZŠ. Do programu bylo zahrnuto i několik dnů povinné praxe na běžné škole a potom i na škole alternativní (výběr z Daltonu, Montesorri, Jenaplanu a Freinet).

Než budu popisovat některé detaily, které mě vskutku zaujaly a trochu se liší od našich zvyklostí, chtěla bych podotknout, že holandský školský systém se liší od našeho, zrovna tak jako smysl pro pořádek.

Pozn. každá škola může mít svůj systém. Já byla na návštěvě jen v několika a tak mluvím jen za to, co jsem opravdu viděla.

Škola St. Jan de Doper, Loc. Gertrudis, skupina 6 (4. ročník v našem školském systému) a škola Openbare Daltonbasisschool Rijnsweerd (více ročníků, od ½ až do 7)

Boty, šatny, batohy

Děti (ani učitelé) se nepřezouvají!!! To platí i pro domácnosti - podlahy s kobercí. Celý den, zima nebo jaro, jsou v botách, ve kterých chodí venku. Pouze na tělocvik tuto obuv střídá bota vhodná na povrch podlahy v tělocvičně. Ve třídě je po zemi nepořádek, písek, prostě špína. Výuka začíná o půl deváté končí kolem třetí hodiny odpolední. V poledne je hodinová pauza na oběd, mezi dvouhodinovými bloky (90 min.) jsou deseti nebo patnáctiminutové přestávky. Vzhledem k trendu velmi moderních vysokých bot (kozačky), jsou nohy 10 letých dívenek skoro 6 hodin zavřené v botách, které nesvědčí ani správné chůzi ani hygieně.

„Šatny“ na svrchní oblečení jsou v podobě lišty s háčky před každou třídou na chodbě. Pátrala jsem, proč jsou přes některé bundy a kabáty přetažené různobarevné šustákové obaly (či pláštěnky). To je kvůli všim. Pak už snadno chápu i velké plakáty na nástěnkách doporučující přípravky k hubení tohoto nepříjemného parazita. Tento systém je nedokonalý a nezabezpečuje ani minimální ochranu oblečení. Co spadne z háčku už nikdo nezvedne a oblečení se válí v hromádkách prachu do odpoledne, kdy jí (v lepším případě) někdo najde a odnese domů.

Jediné pozitivum zatím vidím v odbourání nošení těžkých aktovek se zbytečnostmi. Děti mají veškeré učebnice, sešity a pomůcky ve škole. Žádné tašky nenosí, pouze pokud si připraví nějakou prezentaci a potřebují rekvizity. Na druhou stranu nevím, jak probíhá domácí příprava, ale další „domácí“ sadu knih nemají a domácí úkoly se prostě nevedou.

Oběd

Rodiče, kteří děti většinou doprovázejí každé ráno do školy (hlavně v nejnižších ročnících), jim do plastových přepravek umístěných před každou třídou dají jménem označený oběd. Ten má podobu sendviče a ovoce, láhev s pitím mají u sebe ve třídě. Školní jídelny prakticky neexistují a to, co Holanďané nazývají obědem, my máme k svačině. Po obědě, na který mají asi hodinu času, mohou děti využít hřiště k aktivnímu odpočinku. V této škole byly všechny děti na hřišti a hrály hry nebo si povídaly. Učitelé jí to samé, ve stoje a ve spěchu. K dispozici mají malou kuchyňku s nápojovým automatem.

Není tu k hnutí

Už na první pohled mne překvapil rozměr třídy. Neměla jsem s sebou bohužel pásmo, ale... Pan učitel měl ve třídě 28 dětí, děti měly jednotlivé stolky, jejichž uspořádání se měnilo podle potřeby učitele. Dále bylo ve třídě pár nižších knihovniček na uložení školních pomůcek,

pracovních sešitů a učebnic, stůl s počítačem a koutek pro projekty, na kterých třída právě pracuje. Jinak nic, kolem stůlků se sotva dalo projít, uličky byly téměř nezřetelné. Místo pro relaxaci či hru, jako například koberec, zde vůbec nebylo.

Světlo

Třída měla jedno obří okno opatřené venkovní plátěnou markýzou, takže osvětlení bylo dostatečné a dobře regulovatelné. Jestli se tím oknem dalo větrat nevím, nebylo nikdy otevřené.

Paní uklízečka

Tuto osobu jsem si moc přála aspoň jednou vidět, protože výsledek její činnosti tedy příliš zřetelný nebyl. Když jsem konečně měla tu čest, nikdy bych nevěřila, že tato paní se stará o pořádek a také, aby děti a pedagogové mohli pracovat v příjemném prostředí. Měla šaty a vyčesaný drdol, na krku okázalá bižuterie. Jeden by řekl, že jde do divadla. Namočeným hadrem přetřela stolky a židličky, vysavačem přešla PVC na podlaze pouze do míst, kde to bylo pohodlné a vysypala odpadkový koš. Když odešla, vzpomněla jsem si na naše nedocenené paní uklízečky, které denně vytírají podlahy (a většinou i s desinfekčním a čistícím prostředkem). Po jejím odchodu se stále podél zdí válely chuchvalce prachu.

Paní uklízečky uklízí jednou týdně (i v Belgii). Měly by chodit častěji. Toalety nelibě páchly od úterý až do pátku tak, že se kolem mnohdy nedalo ani projít (hlavně poblíž tříd 1 a 2, kde jsou děti ve věku 4-6 let a ještě neví přesně „jak na to“).

Květena

To je jednoduché. Kytku na okně, na chodbě či jinde jsem neviděla ani jednu.

Návyky - sezení

Někdy až šokující styl sezení, kterého si musí každý všimnout, zůstal bez poznámky učitele či učitelky. Naše vlezlé „sedni si pořádně“ nebo „zase jsi jak paragraf“ zde prostě neuslyšíte. Dětem je ponechána volnost, ale pochybuji, že jim takové posedy mohly být pohodlné.

Návyky - držení psacího náčiní

Tady už jsem si připadala opravdu jako úzkostlivá česká učitelka, co touží aby děti nejen krásně psaly, ale především, aby správně tužku držely. Vzpomněla jsem si hned na několik názvů nesprávného držení pera (smyčcový, americký, křečovitý...), které jsem si při běžné praxi neměla šanci prohlédnout. Dnes už vím jak vypadají. I přes speciální „žakovská pera“, které děti v Holandsku ve většině používají, která se pyšní ergonomickým tvarem, dokonalým materiálem, která jsou vyvážená pro dětskou ruku (dvěma slovy „bombičkové pero“)...

Co s tím, když je děti drží nesprávně.

Rušivý zvuk

Ve třídách bylo možno poslouchat velice zajímavou směsici zvuků. Ty pracovní byly velmi příjemné a bylo až dojemné s jakou koncentrací děti pracovaly. Co se bohužel nedalo přeslechnout bylo popotahování, posmrkávání, kašláni. Vše bez použití kapesníků. Děti si otíraly své nosy, špatně se jim dýchalo. Tento problém je podle mne snadno odbouratelný

Musím říct, že ačkoli z metod a přístupu učitelů k věci jsem byla nadšená, na nizozemské škole bych učit nechtěla. Ne snad proto, že bych byla vyznavačkou sterilního prostředí, ale čeho je moc... Aby děti nenechaly válet knihy pod židličkou a obutýma nohama je pomalu demolovaly, to bych jim snad vysvětlit dokázala, ale změnit mentalitu by bylo nadlidské. A vlastně proč? Praxe i celé studium bylo zajímavé náhlednutím pod pokličku i tohoto tématu. Od té doby si více vážím příjemné a čisté české školy a na praxi dál dětem opakuji, ať se k práci hezky posadí.